

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

Л.О. Волковська ,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
викладач-методист
Новокаховський приладобудівний фаховий коледж,
м. Нова Каховка, Україна

Анотація. У статті проведено дослідження значення формування компетентностей майбутніх фахівців з обліку та оподаткування у процесі отримання освітніх послуг у вищих закладах освіти. Визначено компетентності необхідні майбутніми фахівцям для якісного виконання посадових обов'язків. Проаналізовано вимоги ринку праці до майбутніх фахівців з обліку та оподаткування.

Ключові слова: компетенція; професійна компетенція; компетентність; фахівці з обліку та оподаткування

Сучасний ринок праці, основними характеристиками якого є гнучкість, мінливість, висока інноваційна динаміка висуває нові вимоги до претендентів на робочі місця, а саме: готовність до постійної самоосвіти, модернізації професійної кваліфікації, ділової комунікації, дій у нестандартних і невизначених ситуаціях; здатність до прийняття відповідальних рішень, критичного мислення, самоуправління поведінкою і діяльністю; навички роботи з різними джерелами інформації; ефективна поведінка в конкурентному середовищі.

Компетентнісний підхід у підготовці спеціалістів полягає в прищепленні і розвиненні у здобувачів освіти сукупності ключових компетенцій, які визначають його успішну адаптацію у суспільстві. На відміну від терміна «кваліфікація» компетенції включають, крім професійних знань і умінь, такі якості, як ініціативність, співробітництво, комунікативні здібності, у тому числі й уміння

працювати в групі, вміння навчатися, логічно мислити, відбирати і використовувати інформацію.

Більшість випускників вищих навчальних закладів України виявляються навченими, але не готовими до реалізації своїх професійних обов'язків, вирішення реальних професійних та життєвих проблем. Тому для України компетентнісний підхід в освіті виступає не як данина моді, а як нагальна потреба в одержанні фахівців, здатних до розбудови та покращання економічного рівня держави. Увесь зміст навчання у вищих навчальних закладах повинен забезпечити формування відповідних компетентностей.

В сучасній практиці використовують термін «компетенція», що в перекладі з латинської «competentia» означає коло питань, в яких людина обізнана, володіє пізнанням і досвідом.

Великий тлумачний словник сучасної української мови трактує: компетентний – який має достатні знання в якій-небудь галузі; добре обізнаний, тямущий який ґрунтується на знанні, кваліфікований. [1]

Компетенція – добра обізнаність із чим-небудь, коло повноважень (організації, установи або особи).

Компетентнісна людина в певній галузі володіє відповідними знаннями і здібностями, що дозволяє їй ґрунтовно судити про цю галузь і ефективно діяти в ній.

Різні автори по-різному підходять до визначення поняття «компетенція»:

1. З точки зору навчального процесу. У навчальному процесі компетенція – це передусім результати навчання: під час вивчення модуля той, хто навчається, засвоїв конкретну компетенцію – конкретні знання, вміння; набув досвіду (професійних якостей) і продемонстрував під час цього наполегливість, самостійність, відповідальність (особистісні якості).

2. З точки зору професійної діяльності. Роботодавцю потрібні фахівці, які здатні розв'язувати конкретні виробничі проблеми і те, що буде використовувати фахівець під час цього (знання, вміння, досвід та ін.), для роботодавця неважливо, як здійснюється процес розв'язання проблеми, а конкретний результат цього

процесу. З точки зору досягнення конкурентного результату важлива не здатність використовувати знання, уміння і досвід, а рівень готовності до виконання посадових обов'язків (основних функцій). Рівень готовності визначається системою знань, умінь, досвіду, відповідальності, самостійності, наполегливості, сукупності професійних і особистісних якостей фахівця. Розглядаючи професійну підготовку фахівця, його професійну діяльність виділяють поняття «професійна компетенція» – сукупність професійних і особистісних якостей фахівця, необхідних йому для здійснення ефективної трудової діяльності. Таким чином, професійна компетенція – характеристика фахівця. Для компетенції характерна наявність знань, умінь, досвіду, відповідальності і т. ін. [2, с. 108].

Проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку і оподаткування з урахуванням положень освітньо-професійної програми у навчальних закладах з підготовки фахівців у процесі професійної підготовки, носить багатоаспектний характер. Професійна компетентність фахівця передбачає розв'язання різного роду проблем, задач на основі наявного досвіду, знань і цінностей, а професійні компетенції передбачають здатність людини успішно діяти в процесі своєї професійної діяльності, що робить можливим бути професійно успішним будь якого випускника навчального закладу. [3,с.35].

Орієнтуючись на наукові дослідження й галузевий стандарт вищої освіти, сформовано основні компоненти структури професійної компетентності майбутніх фахівців:

- 1) компетенції у сфері економічної діяльності,
- 2) компетенції в інших сферах професійної діяльності,
- 3) виробничо-діяльнісна компетенція,
- 4) інформаційно-комп'ютерна компетенція,
- 5) комунікативна компетенція,
- 6) компетенція у сфері самовизначення і саморегуляції особистісних якостей. Кожна компетенція знаходяться у взаємозв'язку, впливає одна на одну, характеризується відносною стійкістю й взаємодією між собою.

Сформована структура професійної компетентності майбутніх фахівців наведена на рис.1. [3,с.36].

Рисунок 1 — Структура професійної компетентності майбутніх фахівців

Для підготовки майбутнього конкурентоспроможного фахівця економічного профілю комп'ютерні технології відіграють важливу роль, оскільки в умовах швидкого розвитку науки та техніки, динамічного оновлення інформації необхідно привчати студентів до потреби в здійсненні безперервної самоосвіти впродовж всього життя. Поява нових комп'ютерних програм у сферах бухгалтерського обліку та економічного аналізу формує потребу в оволодінні студентами відповідними компетентностями.

Відповідно, перед системою вищої освіти постає завдання до підготовки майбутнього фахівця, спроможного до постійного професійного зростання,

соціальної та фахової мобільності в умовах динамічно поновлюваної інформації.
[4,с.173].

Найбільш затребуваними на ринку праці є спеціалісти у сфері бухгалтерського обліку (90%). Основні вимоги до потенційних працівників можна поділити на три складові: особистісні, професійні та ІКТ компетентності.

До першої групи належать: відповідальність (62% розміщених вакансій), уважність (58%), цілеспрямованість (53%), комунікабельність (46%), орієнтованість на результат (45%), вміння працювати в команді (32%). Основними вимогами до професійних компетентностей економістів та бухгалтерських працівників є наступні: досвід роботи від 1 року (54%), від 2 років (35%), від 5 років (8%); наявність вищої освіти за спеціальністю (98%); аналітичний склад розуму (64%).[5, с.175].

Підприємства різних форм власності, на сьогоднішній день, потребують висококваліфікованих спеціалістів з бухгалтерського обліку, які обізнані з нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність підприємств в Україні та вміють вести облік як в ручному так і автоматизованому вигляді і готові вдосконалювати свої професійні навички. Зміна підходів до ролі та місця бухгалтера у сучасному інформаційному суспільстві зумовила розширення його функцій відповідно до вимог сучасної економіки. [6, с.336].

Бухгалтери перестають бути фіксаторами здійснених подій, а стають активними учасниками управління підприємством. Роботодавці надають переваги тим бухгалтерам, які знають чинне законодавство, мають знання міжнародних стандартів обліку та звітності, митного законодавства, володіють іноземними мовами, вміють проводити необхідні аналітичні дослідження та виконувати контрольні функції.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К.: Перун, 2003. – с. 445

2.Бурко К. В. Інноваційні технології навчання у підготовці фахівців з бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2018. № 5. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6361> (дата звернення: 01.11.2021).

3.Кадемія М. Ю. Формування професійної компетенції майбутнього фахівця. Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти зб. наук. праць / за ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О.Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Вип. 32-33 (36-37). – Харків : НТУ «ХПІ», 2012.– с.35-36.

4.І.Ю.Карпюк Вивчення проблеми формування професійної компетенції майбутніх спеціалістів у сучасній освіті. Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. Випуск 1'2010.- с.172-176.

5. Манн Р. В. Деякі аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці майбутніх економістів. Інформаційні технології і засоби навчання, 2018, Том 64, №2.-с.175.

6. Шигун, М. М. Професійна бухгалтерська освіта і кваліфікація : європейські орієнтири [Текст] / М. М. Шигун // Облік, оподаткування і контроль : теорія та методологія : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. [м. Тернопіль, 30 черв. 2017 р.] - Тернопіль : ТНЕУ, 2017. - с. 335-337.

Abstract. *The article examines the importance of forming the competencies of future specialists in accounting and taxation in the process of obtaining educational services in higher education. The competencies required by future specialists for the quality performance of official duties have been identified. The requirements of the labor market to future specialists in accounting and taxation are analyzed.*

Keywords: *competence; professional competence; competence; accounting and taxation specialists*